

LIBRARY COPYRIGHT NOTICE

www.huc.edu/libraries

Regulated Warning

See Code of Federal Regulations, Title 37, Volume 1, Section 201.14:

The copyright law of the United States (title 17, United States Code) governs the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material.

Under certain conditions specified in the law, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specific conditions is that the photocopy or reproduction is not to be “used for any purpose other than private study, scholarship, or research.” If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of “fair use,” that user may be liable for copyright infringement.

This institution reserves the right to refuse to accept a copying order if, in its judgment, fulfillment of the order would involve violation of copyright law.

צדיק

לשון

אמר המהבר רבים וכן כלמים שחזו בני הן בעים הן עשי מכתב לאמר חמדה נחמה יש בבית חלוקה הוא נחמה רביתו הגדול וסגולה חביב הגאון ז"ל. הנהגה נח חומה חזיתו ונדעה כי ממנה נקה לעבוד את ד' כי פי צדיק יסגה חכמה ודעת ומוסר לרבים. והמטה מים חיים ממעיין הוולף מקודש הקדשים. וכלאחרי כי דבריהם נאמרים בידק. אחרי לא נסוגתי והנני נותן לפניהם. הנהגה כמו סוף כמורה בעלם ידו הקדושה :

וזה לשון הצוואה הראשונה משנת תקצ"ד
אשר צוה לא"י הרב המנוח מ' חיים יהודה ז"ל.

אם יצטרך לשום כל ספרים שלי
בכתובתה. ודמברן. שייך הכל לה.
מכל מה שהפסד ויכל לדבר הכל יהי
נשום בכתובתה. והלילה לבני השגון
שי להמיל עלי שום שבועה או קית.
והדיר לעולם. בין מודם הפרעון או
אחרי. רק יש לה נאמנות בדבור העל:
ב' ואם יהי לי הן בעיני השם. להחזת
נשאר מעובדי נ' מאות רובל חוץ
הספרים שלי או שייבין הספרים שלי
לבני ש' לסיום נחלה דאורייתא. אך
השם ושיע קמנים. דהיינו יוד וחיים.
ומור יוד ישן. ומור אית ישן. הסה
בידי מיד הגאון האמיתי מור זלמן
זלתי מרגליות רק ישאל פי בנו הגנדי.
או שאר יורשים אם מחלים אותם לי.
הרי טוב. ואם לאו יחזור אותם בני
לדם. ושאר ספרים אשר יבין בני
שהמה שאולים בידי יחזרם לבעליהם
ואם המצא תמצא בידי מעות מזומן.
או חוב או ממלמלי כסף שיהי יותר
מני מאות רובל. או שייך המותר לזוגתי.
עד תשלום ד' מאות רובל. חוץ כל
תכשיט. וחשיט שלה. כולו ממש.
ומניע לה עד סך ד' מאות רובל. אם
אם

הנה היות כי בשנה זו אני נכנס
לשער שנת החמ"ו ים אמרתי
אני עם לבי אולי אוכה ממנו יתברך
ויתעלה. למהרני מעוני באהבתו
ובחמלתו. ולא ע"י יסורין וכו'. רק
ברחמי וחסדי ולהציגני כיום הוולדי
וישיבני אל אחוזת נשמתי. כמאמר
הכתוב בשנת היובל הזאת תשובו
איש אל אחוזתו. ומי יודיעני אם אוכה
להזות דעתי צלולה. בעת הפרדי להיות
או מסקח על דרכי. לזה אמרתי כבונן
דרכי בעת לאדם מערכי לב ומר מענה
לשון. אשר ישים ד' בפי אותו אדבר:
א' הנה היות כי בעסס ממון והבלי
עולם לא נפישין מליהו נבאי.
אמרתי אפסוק שדי להו ברשא. הנה
לזוגתי הרבנית מניע לה דמי בכתובתה
סך שלשה מאות רובל רוסיש חוץ
כל השמערין מיכיר שלה. ומלבושי
הן של חול הן של יומ. וחזין הסית
שלי נמי שייך לה הדוע לי פסיק
בקלוז הגדולה. ויש בידי מוויטיל
בעדים שכן התנתי להיות בידי ליקח
אותה בעת שארצה. ולזה אם לא
ישאר בעובדי. יותר מסך זה. אפילו

BT
1286
W6K5

לשון צוואה צדיק

אם יתן ד' שיהי' נשאר מותר מד' מאור רובל אזהמותר שייך לבני השנון ישי'. בדרך כל יורש: אך זה אם לא תנשא וזגתי לאיש. אבל אם תנשא לאיש אין מגיע לה רק ג' מאות רובל ואף אם כבר קיבלה יותר מחויבת להחזיר מאה רובל הנותרים. ואין מגיע לה רק ג' מאות רובל. והשיט' שיה' כולו ומסלמלין שלה. והסי'ת בניל. ובכל זה. אין כח לבני להשביעה או להטיל עלי' חרם. רק נאמנת בהן שלה. שתאמר לפני כיד בהן צדק: ג' מבקש אני מוגתי הרבנות באם חיו לא יהיו נשאר מעובוני דמי כתובתה או תמחוק לי המותר. תאמר בפה שלא שמוחלת לי המותר. וכן אם יהיו נשאר בצמצום. סך כתובתה. ותצטרך להוציא מזה על הוצאות אחר מיתתי. מבמש אני יתוותר לי זה. ועכ"פ תראה לחלם מודם מטתי חצאי גדולים. כמנן שמי שלי"מ"ה בן יהודא ובמנן שמי אשר נשתמע יעקב יוסף שם העריסה אשר שלי תעשה חשבון כמה עולה חצאי גדולים וכך תחלק. ואם אם יחסר לה זה מכתובה תוותר לי זה:

ד' ובעת נתחיל לדבר איך להתנהג להבין די צידה לדרך די ברחמי הגדולים יוליכני בדרך טובים:

הנה בעת שירגישו העומדים עלי' שהוא סמוך לוציאת נשמתו יראו מהתאסף עשרה אנשים בשרים. ויטילו חרם שלא ליגע בי ובממתי. ולא לבנוס תוך דיא לממתי. הן אשתי הכשרה. הן חיו הפסולה. והן זרע הכשר או חיו הפסול. ויצרפו עמהם הקביה. ושכינתו. וב"ד שלמעלה. וב"ד שרמטה:

ה' אחר יציאת הנשמה. תיכף מרם לכהי על הארץ. ישבו עשרה אנשים בשרים. לומדי תורה. ויאמרו ע"ד המקום וע"ד המהל. בצירוף כ"ד שלמעלה ושלמטה אנו מתירין כל הנדחים וכל החרמות שהוחרב ונתנדה האיש הזה. שלמה יעקב יוסף בן יהודא. הן שנתנדה. והוחרס בב"ד שלמעלה. הן בב"ד של מטה. הן שנתחייב נדוי מפי דברי חכמינו ז"ל. כולם יהיו מותרין לו. מחולקין לו. שריים לו. והרו הוא מותר בב"ד שלמעלה. ובב"ד של מטה. ולא יעשו רושם כלל. כן ואמרו בזה הלשון ממש:

ה' אח"כ ישתדלו תיכף להודיע אותי מממתי לארץ. ויטילו ממני כד דבר אפילו את הבתונת. ואם יהיו מקומי מקום עפר. בלי רצפת עץ ואבן. ויניחו אותי כך לארץ. בלי קש ותבן כלל. ואם יהיו רצפת עץ או אבן יקחו עפר מאיזה מקום. ומה מוב אם יהיו אפשר ליקח מעט עפר מעזרת בהב"ג ובהמיד או סמוך לה ממקום נקי וטהור. וישימו על הארץ. ויניחו גופי עליו בלי הפסק דבר. אם לא הבתונת. ואם ירצו המתעסקים. לעשות עמי הסד של אמת. ליקח למקוה תחלה. תבא עליהם ברכה. ויטילו שכרם מן השמים:

ה' אח"כ תיכף ישבו עשרה אנשים בשרים. ויטילו חרם שלא ליגע בגופי ולא להתמרב תוך דיא לגופי. לא אשתי הן הכשרה. הן חיו הפסולה. ולא בני הן הכשר הן חיו הפסול:

ה' אח"כ יטלו שני ספרים מספרי אשר חנני ד' בכתובים מידי איה שנים שיגיעו לידם. המה מן השם. ויפתחו אותם. ויניחו אותם פתוחים הכתב למטה. אחד על לבני ואחד על המוח

המוח שבראשי ועיני ואחיב יכתיב אותי
דמעלה. בדרך שעושין לכל אדם:
י"ב אחיב יקראו עשרה אנשים ללמוד
שם. בדרך שעושין הכל. ונא
מאוד. לבקש מהם אם אפשר להם
לעיין באיזה ספר מספרי על דברי
תורה ואגדה. ויאמרו זה דבר דבר בשמי
ויהיו בהם עד זמן התחלת המבורה:
י"ג אחיב בשעת המהרה. אם יקבלו
על עצמם. המתעסקים. לילך
למכות תחכה. תבא עליהם ברכה.
על ההסדר של אמת שיעשו עמי. אחר
המהרה ישתדלו להשיג עפר א"י ואולי
יזכנו ד' להיות לי מוכן זה. ואם לא
ישתדלו להשיג אצל אחד מעמ. ויתנו
בראש ותחלה על ברית קודש בעצם
הראשונה. ואם ישתדל יותר יפזרו על
הלב. ואם יהי עוד מעט יתנו על
העינים ג"כ. ואם יהי עוד יפזרו על
המוח. במקום הנחת תפילין. ואם חיו
לא יהי בידם להשיג עפר א"י. יקחו
עפר מחרסות בית הכנסת או בהמ"ד
מבהמ"ד ממש. או מבהמ"ד ממש.
וישימו על מקומות הללו. ויאמרו יהי
רצון מלפניך ד'. שיהי זה במקום עפר
א"י. ויכפר על פלוני זה. שגמתי עקב
יוסף בן יהודה ומה טוב אם יהי עפר
זה ממקום מעמד השליח צבור:

י"ד טרם הוצאת אותי לחוץ. ויתנו
חרם שלא ילכו אותי לא אשתי
ולא בני. הן הכשירים הן חיו הפסולים.
וגם לא יגעו בקברי. ולא בתוך ד"א
לקברי הן אשתי הכשירה או חיו
הפסולה. הן בני הן הכשר הן חיו
הפסול. כל משך י"ב חודש מיום
קבורתי. ואחיב הותר הנדר. ועל כל
זה. גם אני גוזר בן בחרם. ומצוה כל
הנ"ל. לאשתי ולבני. הן בשירים הן

חיו הפסולים. לקיים כל הנ"ל. בתורת
כבוד אב. ובחרם חמור:
י"ה אחיב כשיוציאי אותו לחוץ.
יכריזו שאני צויתי קודם מותי
לבקש מחילה מכל אשר חטאתי נגדו.
הן בדבור הן במעשי. הן חיו אם
הפסדתי לאחד באיזה הנראה. או כדיני
ממונות. או צערתי לאחד באיזה דבר
אני מבקש מהם מחילה. למחול. הן
איגאת וחוב ממון. הן אונאת דברים
וכיוצא. ויאמר כל אחד בלחש שמוחל
לי הכל וגם אני כנגדם. מוחל הכל לכל
מי שציעו אותי בחיי הן בממון. הן
בדברים. וכיוצא בזה. או שנגעו בכבודי
הכבד אני מוחל ולשרי להומר. וגם
לשרי לן מרן אשר פגעתו בהם:

י"ו ההספד אני מוחה מלכות איזה
אדם. שיתעורר לדבר מצוה
להספיד. אך בתנאי שלא יזכור שום
שבח עלי בפרומרוט. רק ידבר דרך
נסתה. מאמרו חז"ל לזכור העולם גדול
מעלת ההספד. ויכ"י על אדם כשר.
אבל לא ידבר לנוכח עלי שום שבח
ולא תואר אדם כשר עלי בפרומרוט.
רק יאמר שזה האיש חי משרת ועבד
לרבים כמה שנים ראוי לרבים לשרתו
אחר מותו. ולבקש עליו רחמים מהאל
יהבך לכפר על עונותיו. ולהולילו
בדרך הטוב והחיים:

י"ז מבקש אני מבני ש"י ומוגתי
לראות ולהשכיר לי עוד ירא שמים
ות"ח לומר אחרי קדיש חוץ בני ש"י
לאור"ט. ולמסור לאיש ההוא ספר אי
מספרי על תורה ואגדה. איזה ספר
שיוכל למרות כ"י. ויעיין בו בכל יום
מעין הפרשה ולומר איזה דבר בשמי
בכל יום. לפני שום אדם. ואם לא
יהי אפשר בן בכל יום. יעשה בן עכ"פ
בכל

בכל שבוע. בן בחול באיזה יום שבחר
ובשבת נודע:

ע"ז אתה ידדי בני ממך מבקש
שתתהלל לומר אחרי קדוש
בכוונה גדולה ובמתן. ותראה להתאמץ
העיקר להתפלל ערב ובוקר לפני
העמוד ותתפלל בכוונה ותראה ללמוד
שיעור קבוע משניות או גמרא ולומר
אחרי יחיד עבור נשמתו כפי הנדפס
בסידורים. ובמענה לשון. ותאמר אחרי
קדוש דרבנן. במתן ובכוונה הלב.
ובכדי כי תראה בכל יום לעיין באחד
מחבורי על תנ"ך דבר אחד מעין הפרש
ומאמרו לפני שום אדם אם יהי באפשרי
ובימי השבעה דאמור ללמוד דת.
תעין בחבורי על הספרים בכל יום
דבר אחד. לו יהא דבר סמן. עכ"פ
תעין בדבר מעט ומאמרו בשמי.
שמע בני מוסר אביך. ואל תמוש
תורת אבך. ותהי נזהר מאוד לכבדה.
ומכ"ש שלא לצערה. במצות התורה
עליך. וגם תצוה מאוד לזונתך להיות
נזהר בכבודה ובוה תשכיל ותצלח.
וגם אותי תראה לכבד אחרי מותי.
וזכור נא כמה דמים שפכנו עליך וכמה
חלב ודם נמעט מאתנו על ידך. ובמעט
בכל יום ובכל רגע נתתי הוראה מיוחדת
לוית על שראיתך לשלום בו ביום.
ובעת ראיתך רם בפנים וזעפים לא
צהובים. תוכך תסמר שערות בשרי
ובמעט נמעט חלבי ודמי. והנה כל
מה שהטאת נגדי בחיי עד יום מותי
פולס מחולים לך. כולם שרוים לך.
וימחול לך גם הוא ית' ע"ז. ועל כל
עונותיך. ולא יעשו רושם חטא כלל.
כדין אב שמחל על כבודו כבודו מחול.
ויהפך לך לזכות. כאלו כבודתי בכל
מיני כבודים. אך אחרי מותי מבקש

אני ממך לכבדני כמה דאפשר. ולמען
השם. תלך בדרך תמים. להיות ירא
אלקים סור מרע ועשה טוב. ולא תהי
מן השונים המתחדשים. לא מכת זה
ולא מכת זה. רק תלך בדרך המצוה.
בדרך שהתנהגו אבותינו. אך בזה
תוסף אומץ מאוד. ולא תמה מדרך
השיע' א"ח ימין ושמאל. או תצלח
ואז תשכיל. ותזכה לראות בנים ובני
בנים. עוסקים בתורה. ויהי לך באמונה
שלימה עם ד'. ולא תחקור שום חמירה
רק אמור יג עקרים בכל יום בכוונה
ובהם תתחזק ולא תתרפה. ותדע כי
גבהו דרכי ד'. והכל מעשיו ית'. ולא
לאדם דרכו לחמוד אחר מעשיו. ואל
ימנא לך במצליחים מכת זה. או
מכת זה. כי בן צריך להיות קודם
באת הגואל ליתן רשות לשקר להתגבר
טרם יכלה בדרך הגר טרם יכבה הוא
מתגדל. גם הוא נסיון למי שיעמוד
באמונת השם והגיון תורתו. ולא יטה
ימין ושמאל בשביל הצלחה המדומת.
שים לבך ללב הדברים אשר אני מצוה
לך בקצרה. כי אי אפשר לבאר הכל
בכתב. ויהי בעוזרך להוליך בדרך
הישר והטוב בעיני. ותאריך ימים עד
ק"כ שנים ותזכה לראות הגואל בב"א:

הנה הספרים הנשואים אחרי
בכתובים כל אשר הועתקו
ונסדרו שיך לך. ואשר לא הועתקו
הן על גפית ופוסקים ושיע' ושיות. הן
על תנ"ך הכל תחלק לשנים. החצי
יהיה לך איזה מחצית שתבחר. ומחצית
השני תתן לאחרים לתלמודו. הן
לשאר אנשים אשר ירצו בזה. תתן
אותם להם במתנה וילמדו בהם. ואם
ירצו לומר הדבר בשמי ודאי שכרם
כפול מן השמים. כדין אומר דבר בשם
אמרו

אמרנו. ואף אם ירצו לימרו בשם הרני
מתיר להם ומוחל להם לשם בשם.
ולתפוסם בשם. ועכ"פ לא יהי יגיעי
לדיק. אשר יגעתו בהם בימי חייו ומני
ומנייהו יתקלם עילאה. ואורייתא.
הזהר בני בזה והזהר. ואם אפשר
שתראה לומר שיעור ברבים בכל שבת
דית בשמי ודאי טוב. ד' יובה אותך
שלא תצטרך לעשות ממנו תנא. רק
יהי פרינסתך ממנו ית'. ותוכה לעושר
וכבוד. לשני שלחנות. רק בהם
תדרוש בכל שבת ברבים דברים בשמי.
ודאי שברך גדול. ודי יובה אותך
להרבות דברים מדעתך ג"כ כי שכלך
גדול. והוא מוכשר לחדש דברים
טובים. ד' יהפך לבכך לטובה להיות
שוקד על דלתי התורה והעיון. ויהי
תורתך כבד ומלאכתך ארעי. זה וזה
יתמיים בידך בזכות אבותי הקדושים.
ובזכות היגיעה אשר יגעתו בתורתו
הקדושה. ולא חיו להתפארות כי אם
לאהבת התורה בזכות זה יפתח לבכך
בתורתו ולב זרעך וזרע זרעך. בני
שים לבך לבר הדברים האלה. ותאריך
ימים ושנים אתה וזרעך וזרע זרעך.
ויקיום כך לא ימוש מפך וכו'.

מ"ז על המצבה שלי. לא יהי נרשם
שום מעלה. ותואר. רק פה
נממן הרב מוה' שלמה מורה הוראה.
בקיק בראד. בהרב המאהיג הצדיק
מוה' יהודא זלה"ה. אבדקיק מאמרו.
ולא יהי נכתב מורה צדק. כי ד' יודע
אם הוריתי צדק. או לא. ולכך יהי
נכתב רק מורה הוראה. ולא שום
מעלה. כי מה בצע בשיר המעלות.
כי שורש האדם הוא להיות עולה לפניו
ית' לקרבן לרצון על מובחו. ונאמר
לא תעלה במעלות אל מובחי. כי לא

ע"י מעלות שיאמרו עליו בעוה"ז יעלה
על מובחי ית' ואדרבא אשר לא תגלה
ערוך עליו. כי נורם ברבוי המעלות
להזכיר יותר חסרונו למעלה. לזה חיו
לומר בהספד או במצבה. שום שבת
ומעלה והלואי לא יראה חסרונו
למעלה. ופשיענו יכסה באהבתו:

מ"ח הנה היות כי נסדר סדר
מסירת מודעה במעבר יבק
למסור כל אדם מודעה בעת חלו. מי
יודע אם יבני ד' להיות כדעתי או
למסור מודעה בראוי. לזה אני מוסר
מודעה כהיום בכל המסירות המודעא.
הנאמר שם מקבל אני עלי כל הדברי
כאהבה ואמונה. ומאמין אני שהוא ית'
לבדו הוא בשמים ובארץ. בשמים
ממעל ועל הארץ מתחת. אין עוד
מלבדו. והוא אמת. ומשה אמת.
ותורתו אמת. ומאמין אני בתורתו הן
בכתב הן בעל פה. הן הנגלה הן
הנסתר וכל דברי חכמים אמת. ומקבל
אני עלי. כל התרי"ג מצות. ושבע
מצות דרבנן. וכל תקנות הגאונים
ראשונים ואחרונים. ומאמין אני באמונה
שלימה. בכל הי"ג עקרים שסידר
הרמב"ם ז"ל. ונסדרו באני מאמין. הכל
אני מאמין באמונה שלימה. ואם חיו
אחי בשום פעם. בלי דעת ואדבר
איזה דבר שטות. נגד כבודו ית'. או
חיו נגד כבוד תורתו. הן שכתב הן
שבע"פ הן הנגלה או הנסתר. או חיו
נגד מצותיו. הן דאורייתא או דרבנן.
אפילו נגד תקנות ראשונים ואחרונים.
הכל יהי בטל ומבוטל בחרט הגשבר
אין בו ממש והכל הוא. ומקבל אני
עלי מאמר הכתוב שויתי ד' לנגדי
תמיד. וכו'. והכתוב אם אסק שמים
שם אתה. ואציע שאול הנך. גם שם
ידך

לשון

צוואה

צדיק

דרך תנחני ותאחוני ימינך באהבתו
ובחמלתו. ויהא רעוא. כאשר זכיתי
לסדר את כל זה. בן יחבני ד' לעשותו.
לקיים דבריו אשר יצא מפי. ויהיו נא

דברי הנלמס הכותב בספרי נב : כנסת נמסן 'תלדק' כדנכך תזכר כספיק. יום ה' ד' חדר דלשון.
הקפן שרמיה ברלוגר נכסב סלדק מו. יהודא זלחיס חכדיק קלמכוב.

זה לשון הצוואה משנת תר"ח לפ"ק. בעזרה.

אשר ראוי לאדם להזכיר יום מיתתו
תמיד. ובפרט לעת זקנתו.
לזה מהראוי לכל אדם לצוות אל ביתו
בעוד חגנו ד' בשכרו הישר ומיושב
בדעתו. ולזה הגה שורש צוואת האדם
להנהיג עצמו וגופו בהליכתו הליכת
עולם. כבר סדרתי בעזרי עוד בשנת
תקצ"ד. וכן יקיים כי בעזרי. רק בדבר
הנוגע למסון. היות כי נשתנה הענין
וזגתי ראשונה נפטרה לעולם. ולקחתי
את זו. וגם יש לי ת"ל ילד ממנה ד'
יגדלנו לתורה ולחופה ולמע"ט. לזה
מוכרח אני לסדר בעסקי ממון בענין
אחר מן הנאמר שם :

א הגה אם יתן ד' שיהי נשאר
אחרי עד סך ד' מאות רובל שייך
הכל הוגתי הרבנית בעד דמי כתובתה
עם השטערין סיכל שלה. ואורינגליך
וכל השייך לגופה. כל בגדי לא יהי
נלקח ממנה דבר. גם הלייבטעריש
והענגעלייבטער שייך לה. ואף שלא
יעלה שומתן עם סך המסון הנ"ל. כדי
כתובתה. ומכ"ש אם חיו לא יהי נשאר
אף סך ד' מאות רובל. מבכש אני
ממנה מחילה למחול לי המותר ועבור
זה אני פוטר משבועה. וגיש ומיה
והרד ליעולם. ואף אם יהי נשאר ד'
מאות רובל שייך לה כל הנ"ל. אני
פוטר משבועה וכל הנ"ל. וגם החומתי
ילדי זמן רב מהראוי שתמחול לי

המותה. ואם יתן ד' שיהי נשאר ביד
ממון מדי מאות רובל. אז עד ק"ן רובל
שייך לבני הילד כמר אברהם בנימין
שי' עמ"ש. ואם יהי נשאר עוד מותר
המותר עד ג' רובל שייך לבני המופלג
מדי חיים יודל ג' ואם יתן ד' שיהי
עוד מותר. מזה המותר וחקקו בני ד'
חיים יודל ובני הילד שי' וחלק בחלק.
מעט הבסק הבקש שיהיו נשאין ממני
ושאר כלי הבית שייך חלק בחלק לשני
בניי. הספרים שלי מראשוני ואחרוני
ושם שייך הכל לשני בניי חלק בחלק
וכן בחבורי הכתובים הן המועתקין
שייך לשני בניי שיהיו. ויעשו בהם כמו
שכתבתי בצוואה ראשונה. מבכש אני
מבני חיים יהודא שי' וגמר אני עליו
בגורת כבוד אב שקא לצער את זוגתי
ומכ"ש בני הילד כמר אברהם בנימין
שי' ויקיים מאמרם ז"ל כבוד את זכו
ואת אמך לרבות אשת האב וגם מכ"ש
בני הילד שי' יראה אהבא שיהי לו
לאב ולרחם עליו ודהשגית עליו בכל
מה ראפשר ולקרבו כידוע לו. איך די
ילד שעשועים אצלי יהי אמון עלי
תולע ואינו יכול לסבול צער וענמת
נפש חיו. ומבטיח אני לבני שי' אם
אזכה להיות לו לפה ומליץ למעלה
בדאי אמליץ עליו זכות. ואם אזכה
לראות אבותי או אראה לעורר עליו
אבותי להמריץ טוב בעדו. וכן אני
מבכש

לשון

צוואה

צדיק

ד

מבקש מכל אדם ורעילה שניה בעיניו
מקווא במה ראשון על בני הילד .
ולחודרכו בדרך טוב ובדברים טובים .
ודי ישרם שכרם כי הוא חסד של אמת
וגלחתי בלתי על עמיה יום כי לסדר *) נוקד ויודע די חת אשר לו תורה לפיק.
הכמן שרמה כרוגר.

וזה לשון הצוואה משנת תדיר לפיק

והנה אחרי שובי נחמתי על כל
הנ"ל . ואני נתן לזוגתי
הרבנית מי פרידה במהיום ולאחר
מיתה כל מה שיש לי ויהי נמצא בעת
פטירתי . הן מעות מזומן . הן חוב הן
מטלטלין כסף או שאר כלו בות
ותכשיטין . כל מה שהפה יוכל לדבר
והמה נקראים שלי הכל נתן לאשתי
במהיום ולאחר מיתה ואין צריכה זוגתי
הנ"ל לתת לבני ש"י רק ק"ה רובל
לבני כה"י חיים יהודא ק"ה רובל לבני
אברהם בנימין ש"י . וגם הספרים שלי
הן הנדפסין הן אשר בכתובים המה
שייכין לבני שוה בשוה . רק הספרים
שמונחין ת"י בני אברהם בנימין בארנו
שלו ויש לו חתימת ידו עליה דהם שלי
המה שייכין לו לבדו . אך זה אם יהי
נשואי בני ההתן קודם פטירתי . אבל
אם היו אפטר אני תחלה קודם נשואי
אז מהיכית זוגתי לעשות בגדים לבני
עד סך ר"ש רובל כסף רוסיש אך אז
וגלחתי בלתי עמיה יום כי לסדר *) נוקד ויודע די חת אשר לו תורה לפיק.
הכמן שרמה כרוגר.

עוד נמצא כתב בכתב יד קדשו
בשירי הצוואה שלו משנת
תר"צ : וזה הלשון :
א' עוד אני מצוה להוות הקבר שלי
אצל מי שיהי רק יהי אצל אדם
מוחזק לכשר ויהי עני וגא וקברוני
אצל עשיר אפי' אם מוחזק בכשרותו :

*) דוח נכונה מוקד בסיו הקדשו כי בלתי סדר נוקד ויודע די חת אשר לו . כיום די יקרבו
כ"ה תמו כנוקד חור ילחם נשמתו המהורה בקדושה ובטהרה . בתוך קהל ועדה מיעלה . תלמידי

רק אצל עני יהי עני שבעניים רק
שיהי מוחזק בכשר : וגם לא יקברו
איש עשיר אצלי אפילו אם הוא מוחזק
ככשר : רק את עני שהוא מוחזק בכשר
לבוש ככל ישראל : וגם לא יהי שוגא
לי : או אני לו :

ב' גם אני מצוה שכל הימים לא
יקרבו

לשון

צוואה

צדיק

קברו בני: וזאתי אצל קברי רק
 יעמדו ברחוק מן הקבר שלי ד' אמות
 אך נכחיו הן זכרים הן נקבות וכלתי
 הם מותרין להתקרב אל קברי:
 ג' ידעו כי מנהג כאן חתיכת אבן:
 והוא מן עפר אי יראו לכתשו
 ולשוטם על האבן שציינתי בהצוואה
 וגם יקנו עפר אי נים: רק מי יודע
 איזה עפר אמת מצוי: לכך יתנו
 שניהם כי יצוי יודע איזה יוכשר או
 זה או זה: ואם שניהם באו מובנים:
 ד' אני מצוה לבני שאמרו קדיש גם
 בתודע ר"ב או יגבעהו עד היציצ:
 ד' בעת שיקראו אותי להגיד על
 יום א ד' השון תרי"ג לפ"ק:

הכמן שלמה כדוגר.
 ע"כ לשון הצוואה מנחת מר"ב

(עד שנת תרי"ד נמלא כתוב. ואנכי הייתי אז עלם כבן י"ד שנים ויתר מה לא נמלא כתוב מאומה. רק בסיוסדק/ צוה ח"ך להסתובב בימי חי הכלי. מה לקרב ומה לרחק. ולא אוכל לנלות זאת. כי זאת מנועים חכמה כתוב)

תמו דברי הצוואה בשלימות. והגם כי
 נמלאו בה הרכה
 שנים בחלוקת העונות שלו. מה שאינו נוגע
 כלל לפוס היטא לקורא. עכ"ז לא שלחתי יד
 לבדוע מדבריו הקדושים אף אות זאת. נדעתי
 גם דבריו אלה הם מוסר השכל להמתכונן בס.
 לראות מדותיו של אותו נדון כי מלאם בכל חטוניו
 בני אדם. לא לבו הלך לזכור בעפר כסף והב
 כמים חיות. הגם שהי' ביכולתו לפשות כן כדוד
 ומפוחסס. ההוכיז הוא בעינו כזכובים. אבני
 הפז ופנינים. היו לו לשכיס וללנינים. לכן לא
 השאיר אחריו מחומה. כי אם ספריו הקדושים
 המכריזין עליו מסוף עולם ועד סופו:
אבטח כי כמותי כן כל יחזי ד' וחשבי שמו
 אם יצטו בדבריו הקדושים מר יבכיון
 ויקחו מוסר. כי לב מי לא ימס כמים וכמסתרים
 מבכה נסכו בהקשיבו דברי הבינו הגדול. אשר

הקמן **אברהם בנימין כדוגר**, בהגאון מוהרש"ק ולהל"ה

הכל עתה היום יום ד' יג מנחה לסדר רק השער לך ובמור נספך מלא סן השכת את הדברים
 אשר ראו עיניך וסן יסורו מלכך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך:

בר"פ של חסד מאיר בלייער בארטסערד

454714